

Saopštenje o smernicama za Evropu

■ *Uloga demokratskih društvenih pokreta u izgradnji poverenja i nepoverenja*

Društveni pokreti i izgradnja poverenja

Urušavanje poverenja u etablirane sisteme upravljanja i politike postalo je u poslednjih nekoliko godina važna tema i u politici i u akademskim istraživanjima, te su stručnjaci posvećeni prepoznavanju glavnih uzročnika i najefikasnijih rešenja ovog problema. U ovoj debati, učešće građana vidi se kao ključni element pri nošenju sa gorućom krizom poverenja u savremenim društvima. Međutim, ovaj pristup je sve, samo ne jednostavan, jer kriza poverenja ide u paketu sa političkim razočarenjem, otuđenjem i povlačenjem građana. U mnogim državama su građani čak sve više nezadovoljni tradicionalnom političkom arenom te je izlaznost birača na izbore niska. Istovremeno, čini se da su različite političke arene nepripremljene da omoguće odgovarajuće učešće građana. Kao što se takođe može zaključiti iz nedavnih izveštaja EU o vladavini prava ili o primeni Povelje o temeljnim pravima, tradicionalni kanali učešća građana su se suočili sa marginalizacijom i izazovima u prethodnim godinama. Urušavanje građanskih sloboda pojačano je u pandemijskoj krizi, kad su vlasti ograničavale slobodu okupljanja i učešće. Istovremeno, uloga predstavničke demokratije je oslabljena jer su smanjene moći inicijative i kontrole koje su parlamenti imali. Institucije imaju tendenciju da se vrte na manje izazovne oblike dijaloga, suprotstavljajući se

direktnom učešću građana kojima biraju da se obraćaju kao pojedincima, dok se kolektivni oblici mobilizacije poput tradicionalnih posredničkih tela ili društvenih pokreta vide kao više politički i konfliktni.

Ovo je, međutim, samo jedan deo priče jer smo svedoci da se pojavljuju novi oblici kolektivnog učešća diljem Evrope kroz društvene pokrete. Ovi pokreti su posebno aktivni na lokalnom nivou i mogu mobilisati veliki broj građana za različite društvene teme zbog svog inkluzivnog karaktera i strukture donošenja odluka koja podrazumeva direktno učešće. Istovremeno, javne vlasti, čak i na lokalnom nivou, nepripremljene su za rad sa društvenim pokretima. Nisu otvorene niti naviknute da dosledno odgovaraju na predloge i zahteve javnosti, dočim se odgovornost, transparentnost, otvorenost i sposobnost za komunikaciju smatraju ključnim odlikama institucija kojima one omogućavaju poverenje u sisteme upravljanja.

U ovom kontekstu, projekat EnTrust, koji finansira EU, posvetio je deo svog radnog programa analizi uloge društvenih pokreta u kreiranju i reprodukciji poverenja i nepoverenja. Kroz naš rad pokrivamo važnu prazninu u istraživanju koja se tiče odnosa između nepoverenja u sisteme upravljanja i kolektivne mobilizacije, kao i uticaja društvenih pokreta na

izgradnju poverenja. Bili smo u prilici da sakupimo kvalitativne komparativne podatke o sposobnosti društvenih pokreta da one građane koji nemaju poverenja u institucije mobilizuju za postignuće zajedničkog cilja i, u krajnjoj liniji, za stvaranje promena u kreiranju javnih politika. Uspeli smo takođe da ostvarimo uvid u to kako članovi društvenih pokreta razumeju i zamišljaju ponovnu izgradnju demokratije, kao i dinamiku uključenu u izgradnju poverenja i primenu javnih politika.

Da bismo ovo postigli, sprovedene su diskusije u fokus grupama sa dva različita tipa članova društvenih pokreta („vođe“ i „sledbenici“) u svakoj od sledećih država: Češka republika, Danska, Nemačka, Italija, Grčka, Poljska i Srbija. Pokreti su izabrani zbog svog demokratskog karaktera, što znači da su inkluzivni, nediskriminatorni, i uključuju građane u horizontalno decentralizovano donošenje odluka. Takođe su u trenutku vršenja istraživanja morali da budu u aktivnom statusu. Ovi pokreti pokrivali su niz pitanja, od životne sredine, preko solidarnosti sa migrantima i prava žena/LGBTIQ osoba, do stambenih pitanja.

Istraživanje u okviru EnTrust projekta, kao i ekspertske okrugle stolove između istraživača pri projektu EnTrust i stručnjaka iz oblasti politike, građanskog društva, i akademskog sveta, pokazali su da je povećano uključivanje građana u društvene pokrete ne samo bitan oblik kolektivnog učešća, već i simptom jaza u poverenju između institucija i građana.

Naši podaci takođe pokazuju da ovi novi oblici mobilizacije nisu suprotstavljeni tradicionalnijim oblicima: saradnja društvenih pokreta sa nevladinim organizacijama je vrlo česta, zasnovana na zajedničkim vrednostima, i viđena kao korisna. Pride, mobilizacija kroz demokratske društvene pokrete ima za cilj postizanje pozitivnih promena, i premda članovi

izražavaju nepoverenje u institucije, ipak smatraju uopšteno poverenje za jedan od preduslova funkcionalnog društva.

Potrebno je hitno preduzeti korake da se ponovo izgradi poverenje građana u institucije na svim nivoima; zbog toga smo utvrdili početni skup preporuka.

#1: Obezbediti vladavinu prava i ojačati demokratska prava, uključujući pravo na protest

Puno uživanje građanskih sloboda je u srcu poverenja u sisteme upravljanja. Evropska unija može igrati važnu ulogu u očuvanju vladavine zakona i demokratskih prava, pre svega prava na protest i učešće u političkim procesima, koja su u prethodnim godinama posebno trpela izazove. U svom godišnjem izveštaju o vladavini prava, Evropska unija analizira postojanje kontrolnih mehanizama za vladavinu prava koje uključuju prostor za građansko delovanje, i od 2022. godine je uputila konkretne preporuke po ovom pitanju nekim državam članicama. Međutim, s obzirom na važnost građanskog prostora u okviru poverenja u sisteme upravljanja, verujemo da bi sledeći izveštaji trebalo da uključe i poglavlje posvećeno ovom pitanju umesto nekoliko pasusa u okviru podeoka o kontrolnim mehanizmima. Ovo poglavlje bi trebalo da bude zasnovano na pokazateljima koji procenjuju pravne okvire i politike, mereći sposobnost institucija da ulaze u interakciju sa građanskim društvom i društvenim pokretima, kao i da dopuste da se pojave novi pokreti i organizacije. Usaglašavanje sa konkretnim preporukama za države bi trebalo da se nadgleda tokom vremena da bi se obezbedilo izvršenje. Na ovaj način, ciklus ocenjivanja vladavine prava bi takođe doprineo razvoju građanske svesti i izgradnji jačeg poverenja u Evropsku uniju.

#2: Braniti lokalne samouprave

Lokalne samouprave su mesto gde je vlast bliža građanima i gde odluke imaju opipljiviji učinak. Takođe se upravo na lokalnom nivou i društveni pokreti rađaju i najaktivnije deluju.

Ova bliskost i uticajnost su ipak trenutno ugrožene tendencijom ka centralizaciji, fragmentacijom između različitih nivoa moći, kao i nesposobnošću lokalnih vlasti da se prilagode novim oblicima učešća i tako odgovore na potrebe građana. Lokalne vlasti se takođe suočavaju sa problemima usled smanjenih kapaciteta i resursa.

U trenutnom kontekstu preklapajućih kriza (na primer, rat u Ukrajini; ekološka tranzicija), ulaganje u participativnu demokratiju je od posebne važnosti. Strukturne promene su od ključnog značaja da bi se smanjio udar na zaposlenost, društvenu inkluziju i migracije. EU bi trebalo da izvrši pritisak na države članice da obezbede i ojačaju lokalne samouprave, time što će ovoj temi dati prioritet u dijalogu i saradnji sa lokalnim vlastima i građanskim društvom.

Stoga preporučujemo da Evropska unija i države članice razviju konkretne aktivnosti da odbrane lokalne samouprave. Ulaganje u demokratiju bi trebalo da započne od lokalnog nivoa i okonča na nivou EU, i obratno. Samo kroz ovakav pristup možemo da izgradimo otpornost i zajedničku perspektivu u našim društvima.

EU ne bi trebalo da prosto ulaže u razvoj infrastrukture, ili administrativne i sudske kapacitete, kao što smo videli u paketu mera oporavka EU, već takođe treba da bude temeljno uključena u razvoj demokratskog učešća građana. Ovo podrazumeva osnaživanje lokalnih vlasti da vrši interakciju sa

građanskim društvom, organizacijama ili društvenim pokretima, pružajući im odgovarajuće alatke, posvećujući finansijske resurse, i favorizujući partnerstva sa građanskim društvom. EU bi mogla da bolje iskoristi svoj instrument tehničke podrške, program koji obezbeđuje stručnu pomoć državama članicama EU koja je posebno skrojena da svakoj posebno omogući da kreira i primeni reforme tako što će aktivnije podržavati učešće i partnerstvo sa građanskim društvom, između ostalog i kroz program posvećen vodećim inicijativama. Takođe bi trebalo da uključi veće preduslove za partnerstvo u okviru pravilnika za pristup strukturalnim fondovima i osigura da ovaj aspekt bude ključni deo revizije Paketa za oporavak. U ovom kontekstu, voleli bismo da naglasimo iskustva saradnje između organizacija građanskog društva sa lokalnim vlastima koje su za rezultat imala usvajanje konkretnih razvojnih planova.

Takođe predlažemo da Lokalna samouprava bude glavna tema izdanja Evropske nedelje regiona i gradova u planu za iduću godinu, okupljajući lokalne vlasti, institucije EU i građansko društvo.

#3: Ponovno uspostaviti kanale dijaloga i građanskog prostora

Dočim predstavnička demokratija mora biti čuvana kao ključna zaštita za vladavinu prava, ona može doprineti izgradnji poverenja jedino ukoliko su Parlamentarne skupštine ili lokalna veća dosledno u mogućnosti da se pozabave interesima javnosti kroz strukturiran dijalog sa građanima.

Kako naglašavaju zaključne izjave iz Konferencije o budućnosti Evrope, EU bi trebalo da razvije 'puno iskustvo građanstva' za Evropljane, osigura da će se njihovi glasovi čuti, uključujući u periodu između održavanja izbora, kao i da će učešće biti delotvorno, jer su učešće i prethodno sudelovanje građana i građanskog društva važna osnova za političke odluke koje donose izabrani predstavnici. U saopštenju za štampu uz izveštaj o vladavini prava za 2022. godinu, Komisija podvlači da „...u nekim državama članicama još uvek nema formalnih okvira da se konsultuju interesne grupe i pojedinci, što je razlog za zabrinutost, a organizacije građanskog društva se i dalje suočavaju sa izazovima kao što su problemi sa finansiranjem, negativni narativi i ograničenja prostora za delovanje“.

Institucije na svim nivoima takođe moraju biti otvorenije za neslaganje i kritike ukoliko žele da obezbede stvarnu vezu sa organizacijama na terenu. Trebalo bi da imaju veće poverenje u ove društvene pokrete, ali i građansko društvo u celosti.

Da bi obnovile poverenje, EU i države članice moraju da stvore i održe povoljne uslove da građansko društvo procveta na svim nivoima, uključujući putem obezbeđenja odgovarajućeg finansiranja i pristupa izvorima finansiranja. Trebalo bi da ojačaju i održe, na komplementaran način, sve alatke i mehanizme za demokratsko učešće građana.

EU bi posebno trebalo da osnaži svoj Akcioni plan za demokratiju tako što će doprineti stvaranju kontinuiteta demokratije od lokalnog do nivoa EU i obratno. EU bi trebalo da podrži konkretne akcije, počevši od nivoa EU, koje će razviti novu kulturu učešća tako što će osmisliti posvećenu strategiju za demokratsko učešće i ponovo osmisliti način na koji ulazi u

dijalog sa društvenim pokretima, građanskim društvom i građanima uopšte.

Ovo bi trebalo da podrazumeva i smernice za učešće, edukacije za državne službenike, kao i čitav niz inovativnih i komplementarnih alatki koje pomažu dijalogu sa pokretima građanskog društva, kao i razvoju drugih oblika učešća koji odgovaraju konkretnim građanima.

#4: Razviti kulturu učešća

Društveni pokreti donose važan doprinos poverenju u sisteme upravljanja zbog načina na koji su organizovani, zbog svoje inkluzivnosti, i zbog svoje sposobnosti da decentralizuju proces donošenja odluka. Zbog svog stava konstruktivnog nepoverenja, imaju potencijal da doprinesu obnovi strukturisanih organizacija građanskog društva i pokrenu promene u institucionalnim strukturama.

Procesi donošenja odluka mogu samo da imaju koristi od povećane transparentnosti u svim fazama, u okviru svih institucija i organizacija. Nepoverenje često potiče iz nepotpunog pristupa procesu donošenja odluka i favorizuje korupciju. Na nivou Evropske unije, Evropski zaštitnik građana je kroz upite i izveštaje naglasio ključne reforme potrebne za transparentnost u procesu donošenja odluka, kao što su obezbeđivanje pristupa javnosti pripremnim poslovima Veća, poboljšanje blagovremenog javnog nadzora nad dokumentima EU, kao i reforma trijaloga u okviru procesa donošenja odluka između ove tri institucije.

Usto, donosioci odluka na svim nivoima moraju da ulože napor u komunikaciju sa građanima i građanskim društvom. Pandemijska kriza je pokazala kako loša komunikacija može dovesti do nepoverenja. Naše diskusije sa

stručnjacima su takođe istakle tačke gde je dijalog sa društvenim pokretima bio problematičan jer je bilo nejasno šta je tačno ostvarivo u pogledu resursa ili pravnih okvira, ili prosto zbog sklonosti onih na pozicijama moći ili tehnokrata da odluke donose sami. EU bi mogla da omogući međusobno učenje i pruži tehničku podršku u ovoj oblasti tako što će obezbediti edukaciju za donosiocje odluka.

Naši nalazi glede unutrašnjeg funkcionisanja društvenih pokreta pokazali su da stručnost i nauka mogu biti od koristi javnom interesu u kontekstu pandemije, gde smo videli rastuće nepoverenje među građanima prema nauci. Takođe, međutim, ističu potrebu da se akademski radnici suoče sa drugim akterima u okviru demokratske debate. Preporučujemo istraživačke programe na svim nivoima koji bi dodatno promovisali i podržali saradnju građana i građanskog društva sa akademskim stručnjacima, kao i promovisanje istraživanja za interese javnosti.

Pozadina istraživanja: potkrepljujući dokazi

Smernice za javne politike su zasnovane na nalazima komparativnih istraživanja i na dijalozima sa stručnjacima.

Nalazi istraživanja su rezultat koordinisanog terenskog rada i analize u sedam država koje čine konzorcijum projekta EnTrust. Ovaj radni paket je vodila i koordinisala Irena Fiket, sa Instituta za filozofiju i društvenu teoriju pri Univerzitetu u Beogradu, sa svojim timom, i u okviru njega je kreiran obilan skup podataka sačinjen od četiri fokus grupe po državi sa članovima društvenih pokreta. U svakoj od država učesnica, dva društvena pokreta su izabrana za analizu, na osnovu prethodno

određenih kriterijuma (usredsredili smo se na demokratske, trenutno aktivne društvene pokrete koji se bave sličnim temama, poput degradacije životne sredine, ljudskim i socio-ekonomskim pravima). Fokus grupe su održane između marta i maja 2021. godine; u svakoj od država, dve fokus grupe su održane sa ključnim članovima odabranih društvenih pokreta, a dve sa sledbenicima pokreta. Praveći razliku između „ključnih članova“ i „sledbenika“ želeli smo da zabeležimo dijapazon različitih stavova koji potiču i od onih koji su direktno uključeni u sve aktivnosti pokreta i od onih koji su samo povremene pristalice i bliski simpatizeri.

Fokus grupe su nam pomogle da sakupimo kvalitativne komparativne podatke o sposobnostima društvenih pokreta da mobilišu nepoverenje građana u institucije, da ga koriste na produktivan način, i da ga na kraju preobrazu u nove prakse izgradnje 'prosvetnog poverenja'. Takođe, sakupljeni podaci su nam omogućili da razumemo alternativne vizije Evrope – kao političkog i društvenog prostora – koje imaju društveni pokreti, kao i alternativnih načina da se (ponovo) izgradi poverenje u njene institucije. Prikupili smo uvide u načine na koji ovi društveni pokreti ulaze u odnose sa etabliranim i opštije prihvaćenim organizacijama civilnog društva (OCD) i političkim strankama; takođe smo istražili njihovo shvatanje demokratije i stavove o tome kako bi se demokratske institucije mogle popraviti na svim nivoima upravljanja. Sveukupno, sakupljeni podaci su nam pružili važne uvide u odnos između dinamike poverenja/nepoverenja sa učešćem u društvenim pokretima i pomogli nam da kreiramo praktične preporuke za izgradnju poverenja u fazi implementacije javnih politika. Sledeći istraživanju, organizovan je dijalog stručnjaka o politikama 20. juna 2022. godine koji nam je pomogao da bolje razumemo mehanizme poverenja i nepoverenja i prepoznamo moguća rešenja ili najbolje

prakse da se ovi složeni odnosi raspetljaju i da se promisli kako da im se najbolje pristupi.

Ključni nalazi

I naši nalazi i dijalog stručnjaka o politikama su istakli složenost odnosa poverenja i nepoverenja. Premda postoje neki nalazi koji su specifični za konkretne države, naši nalazi ukazuju na prisustvo uopštenijih tendencija, problema i praksi povezanih sa društvenim pokretima i (ne)poverenjem.

A) Pre svega, većina pokreta je organizovano po decentralizovanim strukturama, i svi vrednuju decentralizaciju i horizontalnost, i prioritizuju prakse deliberativne demokratije, dok istodobno priznaju probleme sa efikasnošću i ostvarivošću ovakvih struktura. Sebe vide kao protagoniste novih političkih praksi, gde su važne jednakost i inkluzivnost. Naši nalazi sugerišu da su decentralizacija i nehijerarhijska organizacija društvenih pokreta odlike koje najviše privlače građane, jer se najviše osećaju osnaženim i spremnim da se društveno angažuju u organizacijama koje neguju otvorenost, inkluzivnost i deliberativne prakse.

B) U većini država, najraširenije shvatanje u društvenim pokretima je da je za funkcionalno društvo važno uopšteno poverenje, dočim je „slepo“ ili „naivno“ poverenje prikazano kao negativno. Poverenje je osnova bilo kakvog političkog delovanja, ali bezuslovno ili slepo poverenje u institucije ili njihove predstavnike se vidi kao negativno, jer je određena doza „zdravog“ nepoverenja u institucije važna za kritičko mišljenje. Uopšteno nepoverenje u institucije je negativno prevashodno jer vodi do apatije građana i oklevanja da se uključe u društveni i politički život svojih društava.

C) Društveni pokreti iskazuju visok nivo poverenja u stručnost i nauku. Stručnjaci nude ostvarive i održive predloge javnih politika koje pokret može da pogura dalje. Naučno znanje pomaže pokretima da dobiju kredibilitet i legitimnost u javnoj sferi. Izvor stručnosti, međutim, nije samo u nauci, već se gradi i kroz praksu članova pokreta. Dok se neki pokreti oslanjaju direktno na (naučne) stručnjake, drugi naglašavaju sopstvenu stručnost kao stručnjaci-aktivisti koji su stekli znanje i veštine kroz svakodnevni angažman u relevantnim zajednicama i institucijama. Ovo znači da su i pokreti izvor ekspertize koja je dragocena za ostvarenje potreba građana. Društveni pokreti naglašavaju da stručnjaci nedovoljno učestvuju u donošenju odluka, što znači da stvarna politika nije zasnovana na tačnim podacima.

D) Saradnja društvenih pokreta sa institucijama sistema se uglavnom odvija na lokalnom nivou i postoji percepcija da ima nejasne pogubne uticaje na poverenje građana, dok je saradnja sa nevladinim organizacijama veoma česta i može biti zasnovana na deljenim vrednostima, te postoji česta percepcija da je korisna za poverenje građana. Društveni pokreti veruju da institucije sistema na lokalnom, nacionalnom i EU nivou mogu i treba da učine nešto da povrate poverenje građana. Glavne ideje se kreću oko potrebe da lokalne i državne institucije budu otvorenije za građane, transparentne u procesima donošenja odluka, odgovornije građanima, i da direktnije komuniciraju sa građanima, društvenim pokretima i drugim građanskim inicijativama na terenu.

E) Društvenim pokretima je zajedničko to što zahtevaju model demokratije koji je više učesnički i direktniji. Ovo bi se ostvarilo promenom pravnog okvira tako da se ohrabri učesće i ustanovljavanjem alati za direktnije i

manje komplikovano uključivanje građana. Društveni pokreti beleže nedostatak volje institucija i predstavnika da direktno uđu u dijalog sa građanima, što je kontraintuitivno jer su i institucionalne i vaninstitucionalne forme ključne za dobro demokratsko upravljanje. Demokratiju ponovo oživljava i osnažuje jako i aktivno angažovanje građana i građanskog društva u društvenim pokretima, peticijama, javnim konsultacijama ili referendumima, kandidovanje na izborima ispred političkih stranaka i učešće u protestima i demonstracijama.

F) Građanima takođe nedostaju adekvatne informacije i političko obrazovanje, uopšteno govoreći. Mogu biti znatno ograničeni društvenim nejednakostima i takođe skloni donošenju odluka na osnovu emocija i afekata, što stavlja veću odgovornost na institucije da kreiraju procese donošenja odluka koji će obezbediti optimalne racionalne deliberativne prakse. Institucije bi trebalo da više rade na tome da pruže ruku građanima i uključe ih, navode društveni pokreti. Institucije bi trebalo da se angažuju na poboljšanju obrazovanja za građanski i politički život u savremenim društvima. Takođe bi trebalo da se više potrudu na poboljšavanju pristupa informacijama i njihovog kvaliteta. Institucionalni sistem bi trebalo reformisati tako da bude transparentniji i otvoreniji za građane. Poželjni su oblici društvenog učešća na lokalnom nivou koji će društva približiti participativnoj demokratiji.

Parametri istraživanja i informacije o projektu

Projekat EnTrust finansira EU u kontekstu programa Horizon2020 Research and Innovation

(Ugovor o finansiranju br. 870572). Preporuke i nalazi predstavljeni u ovom obaveštenju zasnovane su na [Integrisanom izveštaju o poverenju i nepoverenju na praktičnom nivou javnih politika](#) kao i na [ekspertskom okruglom stolu](#) između istraživačkog tima i sledećih stručnjaka: Adrien Licha, Evropska asocijacija za lokalnu demokratiju; Alexandrina Najmowicz, Evropski građanski forum (European Civic Forum); Gordana Rammert, članica Gradskog veća grada Bielefelda, i članica programa Mladih izabranih političara Evropskog komiteta regiona; Helmut Scholz, član AFKO komiteta Evropskog parlamenta; Anelia Stefanova, Mreža za finansijsku kontrolu Centralne i Istočne Evrope (CEE Bankwatch Network).

Konzorcijum projekta EnTrust sastoji se iz osam partnerskih timova koji sprovode aktivnosti istraživanja i diseminacije rezultata u sedam država (Češka, Danska, Grčka, Italija, Nemačka, Poljska i Srbija) i na nivou EU. Njegov radni plan sadrži sedam radnih paketa posvećenih sistematskoj analizi i refleksiji različitih aspekata svake teme:

1. Teorijski i normativni temelji poverenja i nepoverenja
2. Poverenje i nepoverenje na lokalnom nivou javnih politika
3. Uloga demokratskih društvenih pokreta u stvaranju poverenja i nepoverenja
4. Uloga medija u izgradnji poverenja i nepoverenja: Informacija ili polarizacija?
5. Uvid razvojne psihologije u poverenje i nepoverenje
6. Procena poverenja i nepoverenja građana u strukturu upravljanja: forme, determinante, efekti i lekovi
7. Civilizovanje poverenja i nepoverenja: uzori i preporuke

Dalji radni paketi su posvećeni diseminaciji, primeni i prenošenju istraživanja, kao i temama vezanim za upravljanje i etiku.

Konzorcijum:

[Civilno društvo Evrope](#) (Brisel, Belgija)

[Masarikov univerzitet](#) (Brno, Češka)

[Univerzitet društvenih i političkih nauka Panteion](#) (Atina, Grčka)

[Univerzitet u Beogradu, Institut za filozofiju i društvenu teoriju](#) (Srbija)

[Univerzitet u Kopenhagenu](#) (Danska)

[Univerzitet u Zigenu](#) (Nemačka)

[Univerzitet u Sijeni](#) (Italija)

[Univerzitet u Varšavi](#) (Poljska)

Linkovi ka nalozima na društvenim mrežama

Više informacija o projektu EnTrust možete naći na www.entrust-project.eu.

Kontakt

Prof. dr Christian Lahusen
Kordinator projekta
Univerzitet u Zigenu
Katedra za društvene nauke
Adolf-Reichwein-Str. 2
57068 Siegen – Germany

e-mail: entrust@uni-siegen.de

Carlotta Besozzi
Partnerka na projektu
Civilno društvo Evrope
Rue du Congrès 13,
1000 Brussels – Belgium

e-mail: contact@civilsocietyeurope.eu

Informacije o projektu

Tip projekta: Kolaborativni projekat
Poziv: H2020 SC6 GOVERNANCE-01-2019: Trust in Governance
Početak realizacije: Februar 2020
Trajanje: 48 meseci
Kordinator: Prof. dr Christian Lahusen, Univerzitet u Zigenu
Ugovor o finansiranju br.: 870572
Budžet projekta iz fonda EU: € 2.978.151,25

Ovaj projekat se finansira iz programa istraživanja i inovacija Evropske unije Horizon 2020 pod ugovorom o finansiranju br. 870572. Za sadržaj ove publikacije odgovorni su isključivo autori i on ne odražava nužno stavove Evropske unije.

www.entrust-project.eu